

Uudenmaan ELY-keskus

Helsingin sk	6 kk	Loviisan sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	+	Työttömyys	+

Raaseporin sk	6 kk	Porvoon sk	6 kk
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+
Työttömyys	+	Työttömyys	+

Uudellamaalla asui vuoden 2017 kesäkuun lopussa 1 648 699 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 18 567 henkilöllä. Vuoden 2017 kesäkuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli 91 378 ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 10,8 %.

Uudenmaan ELY-keskus	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Uusimaa on pääkaupunkiseutuna sekä yrityselämän ja valtionhallinnon keskittymänä alue-taloudellisesti erinomaisessa asemassa. Uudenmaan elinkeinoelämä on monipuolista ja alueen keskimääräinen koulutustaso on korkea. Euroopan komission alueellisen kilpailukyvyyn indeksin mukaan Uudenmaan vahvuuksia ovat eurooppalaisessakin mittakaavassa väestön hyvinvointi, korkeakoulutettujen määrä ja korkeakoulutuksen taso, teknologian ja

nopeiden datayhteyksien saatavuus ja nopea käyttöönotto sekä alueen elinkeinorakenteen, koulutuksen ja työvoiman innovaatiotaso. Suomen mittakaavassa Uudenmaan vahvuutena ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus ja osaamisintensiivisten palveluiden verrattain suuri osuus. Lisäksi koko Suomen kattavat vahvuudet, kuten peruskoulutuksen taso sekä instituutioiden toiminta ja luotettavuus, pätevät myös Uudenmaan osalta.

Viimeisen vuoden aikana Uudenmaan talous on lähtenyt voimakkaaseen kasvuun esimerkiksi keskeisten toimialojen liikevaihdon perusteella. Kuluvan vuoden tammi-maaliskuussa kasvua oli 10,7 % edellisvuoden samaan ajanjaksoon verrattuna. Uudenmaan lähitulevaisuuden haasteet liittyvätkin sen varmistamiseen, että tapahtunut myönteinen kehitys jatkuu myös tulevaisuudessa sekä siihen, että vallitsevaa hyvää suhdannetta päästäisiin hyödyntämään täysimääräisesti. Alueelliset toimijat nostavat tulevan kasvun haasteeksi erityisesti kaksi asiaa: investointien toteutumisen ja työvoiman saatavuuden. Osalla pienistä ja keskisuurista (pk)-yrityksistä on ollut vaikeuksia saada rahoitusta investointeihinsa kun pankkien vaatimukset ovat kiristyneet vaadittavien vakuuksien sekä lainoitettavan yrityksen taseen ja toteutuneen liiketuloksen suhteen. Ongelmia on siten erityisesti taantumien aikana huonommin pärjänneillä yrityksillä ja toimialoilla. Toisaalta, osa yrityksistä on viimeisten vuosien aikana suunnannut investointinsa Uudenmaan sijaan ulkomaille. Ulkomaille investointejaan ovat ohjanneet globaalien ja suurten yritysten lisäksi myös osa pk-yrityksistä. On vaarana muodostua ilmiöksi, että yrityksillä, joilla olisi kykyä ja rahoitusta tehdä investointeja, ei ole halua tehdä investointejaan juuri Uudellemaalle. Toisaalta niillä yrityksillä, joilla olisi halua investointeihin, ei välttämättä ole kykyä tai rahoitusta investointien tekemiseen.

Osaavan työvoiman saatavuus muodostaa toisen haasteen, joka on jo realisoitunut tiettyillä ammattialoilla. Vaikka yritysten liikevaihdot ovat kasvaneet, ei työllisyys ole noussut samassa suhteessa, ja avoimien työpaikkojen määrä sekä yritysten kokemat rekrytointiongelmat ovat lisääntyneet suhteessa enemmän kuin työttömyys on laskenut. Työ- ja elinkeinoministeriön kyselyn mukaan rekrytointiongelmiä kokeneiden toimipaikkojen osuus on noussut Uudellamaalla vuoden 2017 aikana, kun yhteensä 35 % toimipaikoista ilmoittaa kokeneensa rekrytointiongelmiä.

Sote- ja maakuntauudistukset sekä pääkaupunkiseudun erillisratkaisu asettavat haasteita ja luovat epävarmuutta esimerkiksi määrärahojen kohdentumisen ja ympäryskuntien roolin suhteen. Euroopan komission alueellisen kilpailukyvyyn indeksin mukaan Uudenmaan heikkoudet ovat yhtenevät muun Suomen kanssa. Suomella ja Uudellamaalla on maantieteellisen alueen suuresta koosta ja väestön pienuudesta johtuen eurooppalaisella mitata-asteikolla keskiarvoa huonompi liikenteellinen saavutettavuus sekä verrattain pieni potentiaalinen markkina-alue. Lisäksi työmarkkinoiden toimivuus ja tehokkuus on eurooppalaisista keskiarvoa heikompaa.

Vuonna 2014 Uudenmaan maakunnan bruttokansantuote (BKT) per asukas oli noin 49 000, mikä oli 30 prosenttia korkeampi kuin koko maan BKT per asukas. Alueen bruttokansantuote nousi 2000-luvulla yhtäjaksoisesti aina vuoteen 2009 saakka, jolloin BKT per henkilö kääntyi jyrkkään laskuun. Useamman vuoden kestäneen ailahtelevan jakson jälkeen vasta vuonna 2013 BKT per asukas ylitti vuoden 2008 tason. Vielä vuonna 2014 alueen BKT laski lievästi (-0,2 %) edeltävään vuoteen nähden. Alueellisia tietoja BKT:n kehi-

tyksestä ei ole vielä saatavissa vuoden 2014 jälkeen, mutta Tilastokeskuksen tarkistettujen ennakkotietojen mukaan koko Suomen bruttokansantuotteen volyymi nousi 1,9 prosenttia vuonna 2016, eikä ole syytä olettaa, että Uudenmaan kasvu olisi olennaisesti pienempää kuin koko maan keskimäärin. Uudenmaan yritysten osuus Suomen tavaraviennin arvosta vuonna 2016 oli Tullin ulkomaankauppatilastojen mukaan 31,6 % ja tavaratuonnin arvosta 62,4 %. Alueen tavaraviennin arvo laski edellisvuodesta 3 prosenttia, eli 555 miljoonaa euroa. Tavaratuonnin arvo sen sijaan nousi vuonna 2016 2 prosenttia eli 666 miljoonaa euroa.

Vuonna 2016 Uudenmaan yrityskanta oli noin 124 500, mikä vastaa vajaata kolmasosaa koko maan yrityskannasta. Vuosien 2010 ja 2014 välisellä tarkastelukaudella Uudenmaalla oli 2617 kasvuyritystä, eli yritystä, jonka keskimääräinen vuosikasvu oli vähintään 10 %. Uudenmaalla toimi 36 prosenttia koko maan kasvuyritysten määrästä. Alueen koko yrityskannasta 2,1 % oli kasvuyrityksiä, ja kasvuyritysten suhteellinen osuus koko yrityskannasta oli toiseksi korkeinta koko Suomessa. Työpaikkojen toimialarakenne on Uudella maalla alueellisesti eriytynyt. Pääkaupunkiseutu on monien suurkaupunkien tapaan vahvasti erikoistunut etenkin informaatio- ja viestintäalaan, hallinnon tukipalveluihin sekä vähittäis- ja tukkukauppaan. Itäinen ja läntien Uusimaa ovat sen sijaan vahvoja teollisuusalueita. Itä-Uusimaa on öljynjalostuksen myötä Suomen kemianteollisuuden keskittymä. Läntisen Uudenmaan vahvuuksia ovat kemianteollisuus, logistiikka ja lisääntyvässä määrin myös matkailu. Kone- ja metalliteollisuus, logistiikka sekä tukkukauppa sekä erityisesti rakentaminen ovat merkittäviä toimialoja KUUMA-seudulla (Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Maa- ja metsätalous on keskittynyt Itäiselle ja läntiselle Uudellemaalle, joskin elinkeinon aluetaloudellinen merkitys on näilläkin alueilla laskussa.

Tällä hetkellä liikevaihdon kasvu on erittäin voimakasta rakentamisessa ja teollisuudessa. Liikevaihdon suhdanteiden vuosimuutos oli vuoden 2017 ensimmäisellä vuosineljänneksellä rakentamisessa 20,5 prosenttia ja teollisuudessa 19 prosenttia. Palvelualoilla liikevaihdon nousu on jatkunut tasaisena yhtäjaksoisesti vuodesta 2010 alkaen ja kasvua on nähty etenkin liike-elämän palveluissa, rahoituksessa, matkailu- ja ravintolapalveluissa sekä kotitalouksien palveluissa. Merkittävimmät kasvualat tulevat Uudellamaalla tulevaisuudessa todennäköisesti olemaan liike-elämän palvelut, matkailu- ja ravintola-ala, rakentaminen, terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut sekä terveysteknologia.

Vuoden 2016 lopussa Uudellamaalla asui yhteensä 1 640 000 ihmistä eli lähes kolmannes koko maan väestöstä. Maakunnan väkiluku on kasvanut 25 vuodessa noin 390 000 asukkaalla eli keskimäärin prosentin vuositahtia. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2016 Uudenmaan väestönlisäys oli 17 797, josta nettomaahanmuuttoa oli 5 980, luonnollista väestönlisäystä 5 117 ja kuntien välistä nettomuuttoa 6 700. On varsin todennäköistä, että jatkossakin maan sisäinen muuttoliike sekä ulkomaiset suorat rekrytoinnit sekä maahanmuutto kohdentuvat voimakkaasti juuri Uudellemaalle. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Uudenmaan väestömäärä tulee ylittämään 1 700 000 ihmisen rajapyykin vuonna 2021, 1 800 000 ihmisen rajan vuonna 2028 ja 1 900 000 ihmisen rajan vuonna 2039.

Vuonna 2016 yli 69 prosenttia maakunnan väestöstä asui pääkaupunkiseudulla. 2010-luvulla väestönkasvu on keskittynyt erityisesti pääkaupunkiseudun kuntiin ja maakunnan kuntakeskuksiin. Väestöennusteen mukaisen väkiluvun kasvun oletetaan suuntautuvan jatkos-

sakin lähes yksinomaan Helsingin seutukunnan alueelle. Nykyisellä kasvuvauhdilla Vantaa nousee väkiluvussa Tampereen ohi Suomen kolmanneksi suurimmaksi kaupungiksi 2020-luvulle tultaessa. Alueella asuvan väestön ikärakenne on varsin suotuisa verrattuna muuhun Suomeen. Väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden määrä 100 työkäistä kohden oli 50,5 vuonna 2016. Vuoteen 2025 mennessä luvun arvioidaan alueella nousevan noin 55:en. Koko maan väestöllisen huoltosuhteen arvioidaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä 66,4 prosenttiin. Toisin sanoen väestö vanhenee Uudellamaalla, mutta huomattavasti vähemmän kuin muualla Suomessa.

Kansallisesti vertailtuna Uudenmaan liikenneyhteydet ovat korkealla tasolla, joskin on huomioitava myös alueelliset erot Uudenmaan sisällä. Keskeisellä sijainnilla oleva Helsinki-Vantaan lentoasema palvelee aluetta kattavasti ja Vuosaaren satamasta on hyvät yhteydet valtakunnalliseen tie- ja raideverkkoon. Varsinkin pääkaupunkiseudun liikenneverkko tulee parantumaan entisestään, kunhan Länsimetro valmistuu. Tulevaisuudessa Raitte-Jokeri tuo yhä suuremman alueen raideliikenteen pariin ja pääradan parantaminen välillä Pasila-Riihimäki parantaa rataosan välitys- ja häiriösietokykyä. Toisaalta, määrärahojen leikkausten myötä ympäryskuntien joukkoliikenneyhteydet ovat lähiaikoina heikentyneet erityisesti ympäryskuntien sisäisten ja keskinäisten joukkoliikenneyhteyksien osalta. Länsi- ja Itä-Uudenmaan yrityksistä neljäsosa ilmoittikin syksyn 2017 Pk-yritysbarometrisä liikenneyhteyksien kehittyneen viimeisen kahden vuoden aikana jonkin verran tai merkittävästi huonompaan suuntaan. Kehityksellä on ollut negatiivisia vaikutuksia muun muassa työvoiman saatavuuteen.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Uudenmaan talous on kasvanut viimeisen vuoden aikana kaikilla toimialoilla ja kehitys on kiihtynyt vuoden 2017 ensimmäisellä kvartaalilla. Kaikkien toimialojen liikevaihdon suhdannetta tarkasteltaessa tammi-maaliskuussa kasvua oli 10,7 % edellisvuoden samaan ajanjaksoon verrattuna. Viimeksi näin suuri vuosimuutos vuosineljänneksellä on tapahtunut vuonna 2011. Kaikkia toimialoja tarkasteltaessa yritysten liikevaihdon kausitasoitettu suhdanne oli ensimmäisellä kvartaalilla ensimmäistä kertaa yli vuosien 2008 ja 2012 huipulukemien. Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) heinäkuussa 2017 julkaistussa suhdannebarometrissä teollisuuden ja rakentamisen sekä palvelualan yritysten suhdannetilanne oli kohentunut selvästi.

Yritykset uskovat kasvun jatkuvan myös tulevaisuudessa. Syksyn 2017 Pk-yritysbarometrissä 48 % Uudenmaan yrityksistä arvioi yrityksensä suhdannenäkymän parantuvan seuraavan vuoden aikana ja vain 9 % yrityksistä uskoi suhdannenäkymän huonontuvan. Vaikka yritysten suhdannenäkymät ovat olleet korkealla tasolla jo syksyn 2016 ja kevään 2017 Pk-yritysbarometreissä, ovat suhdannenäkymät parantuneet uusimmassa barometrissä. Noin puolet yrityksistä arvioi yrityksensä liikevaihdon ja tilauskannan olevan suurempi seuraavan vuoden kuluttua, ja 39 % arvioi yrityksensä kannattavuuden parantuvan seuraavan vuoden aikana, huolimatta siitä, että materiaalien hintojen ja palkkakustannuksien henkilöä kohden oletetaan myös nousevan. Myös EK:n suhdannebarometrin mukaan yritysten suhdannenäkymät ovat pysyneet erittäin korkealla tasolla, joskin palveluiden osal-

ta näkymät olivat hieman huonontuneet. Barometrin mukaan tuotantokapeikkoja aiheuttavat tällä hetkellä eniten ammattityövoiman puute ja riittämätön kysyntä yritysten tarjoamista palveluista ja tuotteista.

Huomionarvoista on, että vaikka yritysten suhdannenäkymät ovat parantuneet huomattavasti esimerkiksi kevään 2016 Pk-yritysbarometristä (saldoluku on lähes kaksinkertais-
tunut), yritysten arviot tulevaisuuden investoinneistaan eivät ole nousseet. Syksyn 2017 barometrissä 21 % yrityksistä arvioi investointiensä arvon olevan suurempi seuraavan vuoden kuluttua, mikä on saman verran kuin keväällä 2016. Lähes yhtä suuri osa (20 %) alueen yrityksistä arvioi investointiensä arvon olevan pienempiä vuoden kuluttua. Kasvuhakuisten yritysten osuus Uudellamaalla on hieman laskenut edellisistä barometreistä, kun 42 prosenttia pk-yrityksistä ilmoittaa olevansa joko voimakkaasti kasvuhakuisia tai pyrkivänsä kasvamaan mahdollisuuksien mukaan. Keväällä 2017 osuus oli 46 % ja vuoden 2016 syksyllä 49 %.

Uudenmaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&k) menot ovat kansainvälisesti tarkasteltuna korkealla tasolla. T&k-toimintaan ja investointeihin sisällytetään perustutkimus, soveltava tutkimus sekä kehittämistyö ja ne luovat pohjaa tulevalle kilpailukyvyille ja menestykselle. Eurostatin tilastojen mukaan vuonna 2013 Uudenmaan alueen t&k-menot asukasta kohden olivat EU:n 276:sta alueesta kymmenenneksi korkeimmat. Mitattaessa t&k-menojen osuutta alueiden bruttokansantuotteesta oli Uudenmaan sijoitus 18. Vuonna 2015 Uudenmaan t&k-menot olivat 2 924 miljoonaa euroa, 178 miljoonaa vähemmän kuin 2011, jolloin menot olivat suurimmillaan. Uudenmaan osuus koko maan t&k-menoista laski lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 1995 vuoteen 2009, jonka jälkeen osuus on jälleen noussut. Vuonna 2015 Uudenmaan osuus oli 48 prosenttia.

Uudellamaalla on kansallisesti vertailtuna suuri potentiaali yritysten sijoittumisessa alueelle, sillä yritysten arvostamista seikoista liikenneyhteydet, markkinoiden läheisyys ja kasvukeskukset ovat tekijöitä, joissa yritysten vaatimuksiin pystytään vastaamaan jo nyt suu-
relta osin. Alueella on lukuisia yrityskeskittyviä, joissa synergiaedut ovat kansainväliselläkin mittakaavalla korkealla tasolla, kuten Ruoholahti, Otaniemi/Keilaniemi, Vallila, Aviapolis ja Kuuma-alueen yritysalueet.

Uudenmaan yrityskanta on noussut viimeiset vuodet, kun Uudellemaalle on perustettu viimeisen neljän vuoden ajan vuosittain noin 11 000 uutta yritystä samalla kun lopettaneiden yritysten lukumäärä on vaihdellut 9 000 ja 11 000 yrityksen välillä. Vuosien 2013 ja 2016 välillä yritysten lukumäärä lisääntyi eniten ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan (sisältää muun muassa liike-elämän palvelut) sekä informaation ja viestinnän toimialoilla ja vähentyi rakentamisen, tukku- ja vähittäiskaupan sekä kuljetuksen ja varastoinnin toimialoilla.

Tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä aloittaneiden yritysten lukumäärä laski hieman edellisvuoden samasta ajankohdasta. Pääkaupunkiseudun uusyrityskeskuksissa asioineiden uusien yritysten kontaktit ovat vähentyneet alkuvuonna, joka voi osittain johtua starttirahahakemusten prosessissa tapahtuneista muutoksista. Toisaalta, yritysneuvojen mukaan yritysneuvonnassa asioivien aloittavien yritysten yritysajat ja liiketoimintasuunnitelmat ovat olleet aiempia vuosia kehittyneempiä ja yritysten onnistumismahdollisuudet voivat olla parempia. Muutos voi kertoa parantuneista mahdollisuuksista työllistyä palkansaa-

jana. Ympäryskunnissa yhteydenottojen määrä on lisääntynyt. Koko Uudenmaan alueella starttirahahakemusten lukumäärä on noussut alkuvuonna hieman edellisestä vuodesta.

Uudenmaan merkittävimmät teollisuudenalat ovat kone- ja metalliteollisuus, elektroniikka- ja sähköteollisuus sekä kemianteollisuus. Helsingissä toimii lisäksi merkittävä terveys-tekniikan keskittymä. Teollisuudessa liikevaihdon suhdanne laski useamman vuoden ajan ennen vuoden 2016 toisesta vuosineljänneksestä lähtien alkanutta nousua. Kasvu kiihtyi vuoden 2017 alussa, jolloin mitattiin kolmanneksi suurin vuosimuutos kvartaalissa vuoden 2001 jälkeen. Teollisuuden liikevaihdon kausitasoitettu suhdanne on kuitenkin edelleen yli 17 % alemmalla tasolla kuin vuoden 2008 huippulukemassa. Kun samaan aikaan EK:n heinäkuun 2017 suhdannebarometriin vastanneista Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen yrityksistä 87 prosenttia ilmoitti tuotantokapasiteettinsa olevan kokonaan käytössä, on todennäköistä, että kokonaistuotantokapasiteetti Uudellamaalla on vähentynyt. Tulevaisuudessa kasvu edellyttää mahdollisesti lisäinvestointeja ja uhkana on vähintään väliaikaisen tuotantokapeikon syntyminen ennen lisäkapasiteetin käyttöönottoa.

Poikkeuksen yleiselle trendille tekevät suunnittelu- ja konsultointiala sekä tietotekniikkaalat, joilla kasvu on jatkunut jo useamman vuoden. Myöskään kemianteollisuudessa ei tapahtunut viime vuosien aikana muilla teollisuudenaloilla nähtyä laskua, ja alalla on tehty jo viime vuosien aikana investointeja Uudellamaalla. Merkittäviä lisäinvestointeja on tällä hetkellä käynnissä esimerkiksi Kilpilahden alueella. Muoviteollisuus kääntyi viime vuoden lopulla kasvuun useamman vuoden jatkuneen huonon kannattavuuden jälkeen.

Teknolomiteollisuuden merkitys Uudenmaan elinkeinoelämässä on erittäin merkittävä, sillä alan osuus alueen koko viennistä on 47 % ja tutkimus- ja kehittämistoimien investoinneista noin kaksi kolmasosaa. Teknolomiteollisuus ry:n tietojen mukaan alan yritysten liikevaihto on kasvanut alkuvuodesta keskimäärin 10 % koko maassa, ja kehitys Uudellamaalla on vastannut koko maan lukemia. Taantumien aikana globaalisti toimivat teknolomiteollisuuden suuryritykset ovat leikanneet toimintojaan Uudellamaalla, eikä yrityksillä ole todennäköisesti suunnitelmia palauttaa näitä toimintoja Suomeen takaisin. Alalla ei siten ole näkyvissä samanlaista nousupotentiaalia kuin viime laman jälkeen. Monilla toimipaikoilla tuotantokapasiteetti on otettu jo lähes täysimääräisesti käyttöön ja lisäkasvu edellyttää lisäinvestointeja.

Rakentaminen kasvoi vuosina 2015 ja 2016 enemmän kuin mikään muu toimiala ja kehitys kiihtyi vielä tammi-maaliskuussa 2017 (20,5 % nousu verrattuna vuoden 2016 samaan ajanjaksoon). Liikevaihdon kausitasoitettu suhdanneluku on selvästi korkeimmalla tasollaan koskaan. Rakentamisen suurimmista hankkeista tällä hetkellä käynnissä ovat edelleen muun muassa REDI- ja Tripla-kauppakeskukset, Länsimetron jatke, lentoaseman laajennus ja Olympiastadionin peruskorjaus. Näistä hankkeista monet jatkuvat vielä useamman vuoden ajan, joka takaa tuotannon määrän pysymisen nykyisellä tasolla, mutta lisäkasvu niistä ei ole välttämättä johdettavissa. Korjausrakentamisesta on muodostunut erityisesti ympäryskunnissa yhä merkittävämpää, ja kysynnän oletetaan kasvavan jatkossa entisestään.

Myönnettyjen rakennuslupien ja aloitettujen uudisrakennusten määrä lisääntyi alkuvuonna. Myös rakentamisen indeksipisteluku on jatkanut yhtäjaksoista kasvuaan tänä vuonna, joskin kehitys on tasaantunut viime vuodesta. Asuntorakentaminen jatkuu pääkaupunkiseudulla voimakkaana. Keski-Uudellamaalla asuntotuotannon lisäksi alueellisesti merkit-

tävää on muun muassa Lidlin logistiikkakeskuksen rakentaminen. Lohjalla vuonna 2021 järjestettävät asuntomessut tuovat alueelle jatkossa kasvua kauppakeskusrakentamisen ohella myös asuntorakentamisessa. Helsingissä keskipitkän ja pitkän aikavälin haasteena on asuntorakentamisen nykyisen tason ylläpitäminen, kun nyt rakenteilla olevat alueet (mm. Jätkäsaari, Kalasataman ympäristö, Pasila) on saatu valmiiksi. Jos uuteen yleiskäyttöön pohjautuvia asemakaavoja ei saada vahvistettua ajoissa, vaarana on asuntotuotannon hiipuminen nyt rakenteilla olevien alueiden valmistuessa.

Yksityisten palvelualueiden yritysten liikevaihto on noussut yhtäjaksoisesti vuodesta 2010 alkaen, ja alan yritykset odottavat myönteisen kehityksen jatkuvan myös tulevaisuudessa. Kuluvan vuoden ensimmäisen kolmen kuukauden liikevaihdon kasvu oli suurinta vuoden 2011 jälkeen. Suurin liikevaihto alalla on tehty henkilöstöpalveluista ja henkilöstövuokrauksesta. Liike-elämän palveluissa yritysten liikevaihto ja henkilöstön lukumäärä ovat kasvaneet viime vuosina, mikä on osittain perustunut yritysten ja julkishallinnon tekemiin ulkoistuksiin, joissa siirretyt toiminnot näkyvät alalla yksityisen sektorin kasvuna. On oletettavaa, että ulkoistusten määrä on jo hiipunut, eikä kehitys siten välttämättä jatku aivan yhtä suurena jatkossa. Tietojenkäsittelypalveluissa ohjelmistopuolen nousu on jatkunut vahvana peliteollisuuden vetämänä. Perinteisemmissä yrityksille ja julkishallinnolle tarjottavissa tietojenkäsittelypalveluissa kasvu vaihtelee enemmän yrityksittäin. Rahoitus- ja vakuutusalaalla Nordean pääkonttorin siirron mahdolliset välittömät ja väliilliset vaikutukset tulevat näkyväksi vasta myöhemmin.

Logistiikka-alalla tavaraliikenteen määrä on lisääntynyt erityisesti satamissa, ja esimerkiksi Helsingin satamien meriliikenteen rahtimäärät kasvoivat alkuvuoden aikana 12 prosenttia. Noin puolet lisääntyneestä liikenteestä selittyy markkinaosuuden kasvulla. Tammi-kesäkuun aikana Helsingin satamien kautta kuljetettiin tavaraa yhteensä 6,5 miljoonaa tonnia. Tavaraliikenteestä tuontia oli 3,3 miljoonaa tonnia ja vientiä 3,1 miljoonaa tonnia. Hangon sataman tavaraliikenteen määrä nousi toukokuussa 2017 uuteen kuukausiennätykseen ja vuoden viiden ensimmäisen kuukauden aikana Hangon satamassa on käsitelty hieman alle 2 miljoonan tonnin verran tavaraliikennettä. Hangon Koverharin satama on yksi tulevan Nord Stream 2 -hankkeen neljästä logistiikkakeskuksesta. Maaliikenteessä Keski-Uudellamaalla oleva logistiikkakeskittymä laajentuu tulevaisuudessa entisestään nyt rakenteilla ja suunnitteilla olevien logistiikkakeskusten myötä. Ympäryskunnissa linja-autoyhteyksien heikentyminen on vaikuttanut heikentävästi myös posti- ja pakettikuljetusten toimituksiin.

Tulevaisuudessa kasvua on odotettavissa lisäksi viihde- ja virkistyspalveluissa sekä muissa palveluissa, joissa erityisesti kotitalouksien ja yksityisten kuluttajien ostamat palvelut lisääntyvät. Viime vuosina erityisesti liikuntapalveluiden kysyntä on noussut. Euromääräisesti kyseiset palvelut eivät vielä muodosta merkittävää osaa kokonaistuotannosta, mutta esimerkiksi kulttuuri- ja urheilupalveluiden liikevaihto on noin nelinkertaistunut viimeisen 10 vuoden aikana koko maassa, joten suhteelliset kasvuosuudet ovat huomattavia. Sosiaali- ja terveystieteiden merkitys ja suhteellinen osuus tuotannosta tulee jatkossa lisääntymään erityisesti ympäryskunnissa väestörakenteen muuttuessa.

Toukokuussa 2017 julkaistun työ- ja elinkeinoministeriön Alueellinen matkailutilinpito -raportin mukaan Uudellemaalle kohdistui vuonna 2014 koko maan matkailukysynnästä lähes puolet ja matkailutoimialojen tuotoksesta 57 prosenttia (8,5 mrd. euroa). Mat-

kailun osuus Uudenmaan BKT:sta oli 2,7 %. On kuitenkin huomioitava, että varsin suuri osa henkilöliikenteen palveluja koko maassa tuottavien yritysten liikevaihdosta kirjataan Uudenmaan toimipaikkoihin.

Tilastokeskuksen vuoden 2016 ennakkotietojen mukaan Uudellamaalla oli viime vuonna 5 509 499 yöpymistä majoitusliikkeissä, joka merkitsi 2,3 % nousua edellisvuodesta. Erityisesti ulkomaisten vieraiden yöpymiset lisääntyivät, ja kansalaisuuksista suurin kasvu sekä suhteellisesti että määrällisesti oli Kiinan ja Yhdysvaltojen kansalaisten yöpymisissä. Uusimaa erottuu erityisesti ulkomaisten matkailijoiden tärkeimpänä kohteena Suomessa, sillä 44 prosenttia ulkomaisista yöpymisistä kirjattiin Uudellamaalla. Yöpymisten määrä lisääntyi Vantaalla, Helsingissä ja Länsi-Uudellamaalla ja laski Espoossa ja Kauniaisissa, KUUMA-alueella ja itäisellä Uudellamaalla. Ympäryskunnissa matkailua kasvattavana mahdollisuutena olisi saada Helsingin lisääntyvät turistimäärät matkustamaan myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Kongressivieraiden merkitys alalla on merkittävä, sillä keskimääräinen kongressivieras jättää Suomeen noin viisi kertaa enemmän rahaa kuin tavallinen turisti. Kongressivieraiden määrä oli vuonna 2016 Helsingissä historian suurin (60 790 vierasta), ja nousua edellisestä huippuvuodesta (2014) oli peräti 48 %. Helsingin hotellikapasiteetin kasvu auttaa aluetta jatkossa kilpailemaan yhä paremmin suurista kansainvälisistä kongresseista.

Helsingin satama saattaa nousta joko tänä tai ensi vuonna Euroopan suurimmaksi matkustajasatamaksi. Helsingin sataman kautta kulki viime vuonna lähes 12 miljoonaa matkustajaa ja vuoden 2017 alussa valmistuneen Länsiterminaali 2:n myötä matkustajamäärien toivotaan yhä kasvavan.

Kaupan alan murros eli kansainvälisen ja kotimaisen kilpailun, toimintojen tehostamisen, automatisaation ja digitalisaation mukanaan tuomat muutokset vaikuttavat tällä hetkellä merkittävästi sekä yritysten toimintaedellytyksiin että alan työllisyyteen. Huolimatta talouden positiivisesta suhdanteesta, Kaupan liitto ennustaa vuosille 2017 ja 2018 sekä vähittäis- että tukkukaupassa vain maltillista, 1–2 prosentin liikevaihdon kasvua, eikä alan kokonaistyöllisyyden oleteta nousevan. Kaupungistuminen ja väestönlisäys tulevat lisäämään asiakkaiden ja työpaikkojen määriä kasvukeskuksissa pitkällä tähtäimellä, ja Uudellamaalla nettovaikutuksen kaupan murroksenkin kanssa oletetaan pysyvän positiivisena. Liikevaihdoltaan tukkukaupan sektori on Uudellamaalla vähittäiskauppaa suurempaa, mutta yritystoimipaikkojen ja henkilöstön määrässä vähittäiskauppa on suurempaa. Uudenmaan kokonaispalkkasumma, eli työntekijöille maksettujen bruttopalkkojen summa, kasvoi vuoden 2016 tammi-syyskuussa eniten vuoden 2012 jälkeen. Jos kasvu jatkuu samansuuntaisena, voi myös se tukea myös kaupan alan myönteistä kehitystä.

Yleisenä trendinä on kauppakeskusten pärjääminen keskusta-alueen tavarataloja paremmin, ja pääkaupunkiseudulla onkin suunnitteilla vielä lisärakentamista viime vuosien aikana jo tehtyjen merkittävien investointeja lisäksi. Kaupan alalla on tapahtumassa siirtyä perinteisemmistä kauppakeskuksista kohti uudenlaisia suurkeskittymiä, joissa yhdistyvät kauppa, viihde- ja elämystoiminta, joukkoliikenne sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Kehitys on nähtävissä muun muassa Espoon Isossa Omenassa ja Helsinkiin rakenteilla olevissa REDissä ja Triplassa. Lokakuussa 2017 Itä-Helsinkiin avattavassa Eastonissa yhteisöllisyys on nostettu tärkeäksi teemaksi, ja kauppakeskuksen suunnitteluun otettiin mu-

kaan paikallisia ihmisiä. Omaan hyvinvointiin panostaminen on pitkän ajan trendi, mikä tuo palvelutuotannon lisäksi kasvua mahdollisesti myös kaupan alalla.

Uudellamaalla on tehty viime vuosien aikana useita alueellisesti ja kansallisesti merkittäviä investointeja ja uusia hankkeita on edelleen suunnitelmassa. Noin miljardin euron kauppakeskushankkeita ovat vuoden 2018 syksyllä valmistuva REDI ja 2019 syksyllä valmistuva Tripla. Lisäksi uuden Kivistön kauppakeskuksen ensimmäisen vaiheen rakentamisen on määrä alkaa ensi vuonna. Joulukuussa 2018 valmistuvan Keskustakirjasto Oodin kustannusarvio on noin 100 miljoonaa euroa. Yli 250 miljoonan euron remontin läpikäyneen Olympiastadionin ovet avautuvat vuonna 2019. Infrastruktuurihankkeista noin 1,2 miljardia maksava Länsimetron ensimmäinen osa valmistunee kuluvana vuonna, ja jo rakenteilla oleva jatke valmistuu 2020-luvulla. Helsinki-Vantaan lentoasemalla on käynnissä aseman historian mittavin laajennushanke, jossa terminaalia laajennetaan kaikkiaan 103 000 neliömetrillä. Kaikkiaan 900 miljoonaa euroa maksava investointi on valmis vuonna 2020. Tulevista infrastruktuurihankkeista Raide-Jokerin sekä Kruunusiltaojen rakentaminen alkaa alustavan arvion mukaan vuonna 2019. Teollisuuden investoinneista merkittävimpanä on Porvoon Kilpilahden 400 miljoonaa euroa maksava uusi voimalaitos, joka on kokonaisuudessaan valmis vuoden 2018 kesällä. Uudellamaalla on lisäksi käynnissä useita useamman kymmenen miljoonan euron investointeja, kuten Borealiksen investoinnit Kilpilahden laitoksissaan, Lidlin logistiikkakeskus Järvenpäässä, Fermionin tuotantolaitos Hangossa, Postin logistiikkakeskus Vantaalla ja Lohjan uusi kauppakeskus. Terveystuotannon investoinneista merkittävimmät ovat rakenteilla oleva Uusi Lastensairaala (175 miljoonaa euroa) ja Siltasairaala, jonka rakennustyöt alkavat alkuvuonna 2018 (230 miljoonaa euroa).

Kansallisten hankkeiden lisäksi Uusimaa kerää myös ulkomaisia investointeja. Konsulttiyhtiö EY:n Nordic Attractiveness –raportin mukaan vuonna 2016 Suomeen tehdyistä suorista investoinneista kaksi kolmasosaa kohdistui Uudenmaan alueelle. Uusimaa oli Euroopassa yhdeksänneksi houkuttelevin metropolialue projektien määrällä mitattuna ja suorien investointien lukumäärä Uudellamaalla nousi 45 % edellisvuodesta. Alueellisten toimijoiden mukaan uhkia kansainvälisten yritysten Uudellemaalle sijoittumisessa ovat osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, pitkät lupaprosessit sekä erityisesti datakeskusten osalta Suomen korkea energiaverotus verrattuna kilpailijamaihin.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan Uudellamaalla oli vuoden 2017 toisella vuosineljänneksellä yhteensä 796 600 työllistä 15–64-vuotiasta henkilöä. Luku on pysynyt samana kuin viime vuonna samaan aikaan. Vuonna 2016 työllisten vuosikeskiarvo kasvoi 1,3 % edellisestä vuodesta. Uudenmaan 15–64-vuotiaiden työllisyysasteen vuosikeskiarvo oli viime vuonna 72,8 prosenttia, joka on Manner-Suomen alueista toiseksi suurin. Toimialoista alueen suurin työllistäjä on ylivoimaisesti palveluala, joka työllisti 64,8 % alueen työllisistä. Tukku- ja vähittäiskauppa on toiseksi suurin työllistäjä 12,8 prosentin osuudella. Teollisuus työllistää 9,5 % Uudenmaan työllisistä ja rakentaminen 7 %. Julkishallinnossa työskenteli 5 % ja maa-, metsä- ja kalataloudessa sekä kaivostoiminnassa 0,8 % alueen työllisistä.

Uudellamaalla trendinä on ollut jo pidempään työpaikkojen ja työntekijöiden vähittäinen siirtyminen teollisuudesta ja kaupan alalta varsinkin palvelualoille, mutta myös rakentamiseen. Verrattuna vuoteen 2010 palvelualojen osuus työllisistä on noussut 4,1 ja rakentamisen osuus 1,2 prosenttiyksikköä. Vastaavasti työllisten osuus on laskenut tukku- ja vähittäiskaupassa 2,5 ja teollisuudessa 2,1 prosenttiyksikköä. Muilla aloilla työllisten suhteellinen osuus on pysynyt samalla tasolla.

Uudellamaalla on ollut jo pidempään kasvava työvoimapula tietyillä ammattialoilla, eikä ole näkyvissä, että työvoiman kysyntä laskisi myöskään lähitulevaisuudessa näillä aloilla. TEM:n ammattibarometrin mukaan Uudellamaalla 15 pahimmin työvoimapulasta kärsivästä ammattinimikkeestä sosiaali- ja terveydenhuollon nimikkeitä on kuusi, rakennusalan nimikkeitä viisi ja muita palvelualojen nimikkeitä neljä. Pahin työvoimapula on kodinhoitajista, hammaslääkäreistä ja puheterapeuteista.

Taloudellisen kasvun ja työvoiman kysynnän jatkumisen myötä työllisyyden voidaan olettaa nousevan myös lähitulevaisuudessa. Syksyn 2017 Pk-yritysbarometrissä 22 % yrityksistä arvioi yrityksen henkilökunnan määrän olevan vuoden kuluttua suurempi kuin nykyisin, 71 % yrityksistä arvioi määrän olevan yhtä suuri ja vain 7 % arvioi määrän olevan pienempi kuin nykyisin. Syksyn 2017 barometrin mukaan joka neljännessä yrityksistä työntekijämäärä on noussut vuoden takaiseen verrattuna, ja vain joka kymmenennessä työntekijämäärä on laskenut.

Osaavan työvoiman saatavuus on yleinen huolenaihe yritysten piirissä. Kuten ylemmänä todettiin, yli kolmannes Uudenmaan toimipaikoista ilmoittaa kokeneensa rekrytointiongelmia. Kevään 2017 Pk-yritysbarometrissä 52 % Uudenmaan yrityksistä ilmoitti työvoiman saatavuuden olevan yrityksen kasvun kannalta este: 13 % yrityksistä ilmoitti työvoiman saatavuuden olevan merkittävä este ja 39 % ilmoitti sen rajoittavan jossain määrin yrityksen kasvua. Syksyn 2017 Pk-yritysbarometrissä kysyttäessä yritykselle sopivan työvoiman saatavuuden kehittymistä viimeisen kahden vuoden aikana, 75 % vastanneista ilmoitti yritykselle sopivan työvoiman saatavuuden pysyneen ennallaan, 14 % ilmoitti työvoiman saatavuuden kehittyneen jonkin verran tai merkittävästi huonompaan suuntaan ja 12 % ilmoitti työvoiman saatavuuden jonkin verran tai merkittävästi parempaan suuntaan. Kyse on siten pidempikestoisesta ongelmasta ja tilanne voi edelleen huonontua, jos yritysten suhdanne-ennusteet toteutuvat. Merkillepantavaa on se, että samaan aikaan, viimeisen kahden vuoden aikana, Uudenmaan työttömyysaste on ollut yli kymmenen prosenttia, joten työttömät ja työvoimaa tarvitsevat yritykset eivät näytä kohtaavan toisiaan optimaalisesti Uudellamaalla. TE-toimiston lisääntyneet työttömien haastattelut ovat olleet kunnille avuksi, sillä niiden avulla työttömät on pystytty kartoittamaan nopeammin, ja kunnat ovat saaneet tiedon siitä, minkälaista työvoimaa heidän alueellaan on kullakin hetkellä saatavilla.

Uudenmaan maakunnan työpaikkaomavaraisuus on erittäin korkea. Vuonna 2014 alueella sijaitsevien työpaikkojen ja alueen asuvan työllisen työvoiman suhde oli 103 %. Uudenmaan ulkopuolelta eniten alueella käydään töissä Lahdesta, Tampereelta ja Turusta, eli isoista radanvarren kaupungeista. Omassa kunnassaan eniten työskenneltiin Hangossa (84 %), Helsingissä (77 %), Raaseporissa (74 %) ja Porvoossa (65 %).

Uusien avoimien työpaikkojen lukumäärä nousi Uudellamaalla voimakkaasti vuosina 2015 ja 2016. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan vuoden 2017 ensim-

mäisen puoliskon aikana Työ- ja elinkeinotoimistossa olleiden uusien avoimien työpaikkojen lukumäärä on noussut edelleen 2 % edellisvuodesta. Uudellamaalla oli uusia avoimia työpaikkoja heinäkuun aikana 13 873 eli 2 181 (18,7 %) enemmän kuin vuotta aiemmin. Edellisissä luvuissa ei ole otettu huomioon myyntiedustajien työpaikkailmoituksia, sillä viime vuosien aikana tehdyt myyntiedustajien työpaikkailmoitukset vääristävät tilastoja merkittävästi. Uudenmaan ELY-keskuksen alueelle sijoittui heinäkuun lopussa 37,3 % kaikista maan uusista avoimista työpaikoista. Runsaasti uusia avoimia paikkoja oli mm. myyjien, talonrakentajien, rahdinkäsittelijöiden, varastotyöntekijöiden sekä kirvesmiesten ammateissa, mikä kuvastaa hyvin alueen nousevia toimialoja, kuten esimerkiksi rakentamista ja logistiikka-alaa. Heinäkuun lopussa avoinna oli 12 275 työpaikkaa, mikä on 389 (3,3 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lukuja tarkasteltaessa täytyy huomioida, että muiden rekrytointikanavien markkinaosuudet ovat kasvaneet viime aikoina, eivätkä Työ- ja elinkeinotoimiston luvut välttämättä anna täydellistä kuvaa työvoiman kysynnästä.

Teollisuus työllisti vuonna 2016 Uudellamaalla keskimäärin vuodessa 79 800 henkeä. Työllisten määrä on selvästi vähentynyt, ja trendi on jatkunut myös vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla huolimatta liikevaihdon voimakkaasta kasvusta. Esimerkiksi vuonna 2010 työllisiä oli keskimäärin noin 91 100. Samaan aikaan jotkin yritykset ovat raportoineet työvoiman saatavuuden ongelmista, mikä näkyy esimerkiksi metalliteollisuuden prosessityöntekijöiden uusien avoimien työpaikkojen lukumäärän lisääntymisessä tänä vuonna. Länsi-Uudellamaalla on alueen toimijoiden mukaan nähtävissä Varsinais-Suomen vetovoima teollisuuden työllisten suhteen, mutta Itä-Uudellamaalla työvoiman saanti on helpottunut muutaman vuoden takaisesta teknologianteollisuuden osalta. Teollisuudessa työntekijöiden keski-ikä on verrattain korkea, joka voi myös osaltaan lisätä työvoimatilanteen ongelmallisuutta jatkossa.

Työllisten määrä rakennusalalla oli vuonna 2016 keskimäärin 52 100 henkeä. Alan liikevaihdon kasvun myötä myös työllisyys on noussut vuoden 2017 alkuvuoden aikana. Kuluvan vuoden toisella vuosineljänneksellä työllisyys oli 5 000 henkeä enemmän kuin viime vuonna vastaavana aikana. Rakennusalalla on merkittävä työvoimapula esimerkiksi betonirakentajista ja raudoittajista, talonrakentajista, kirvesmiehistä ja putkiasentajista. Rakentamisen alalla yritysten tuotannon ja siten myös työvoiman kysynnän voi olettaa nousevan tai pysyvän vähintään tämänhetkisellä tasolla. Rakennusliiton kyselyn mukaan Uudenmaan alueella järjestäytyneiden pääurakoitsijoiden talonrakennustyömaiden työntekijöistä noin joka neljäs on ulkomaalainen, kun vielä vuonna 2013 Uudellamaalla joka kolmas rakennustyöntekijä oli ulkomaalainen. Osuuden pienentyminen johtunee monista syistä, kuten esimerkiksi Viron omien rakentamismarkkinoiden elpymisestä, jonka johdosta ulkomaisen työvoiman saatavuus on vähentynyt.

Palvelualat työllistivät vuonna 2016 keskimäärin 515 300 henkeä, joista 115 500 työskenteli liike-elämän palveluissa ja 111 300 henkeä terveys- ja sosiaalipalveluissa. Myös palvelualoilla työllisyys on noussut ja työllisiä on 10 900 enemmän kuin vuonna 2016 samaan aikaan. Logistiikan alalla varastotyöntekijöiden rekrytoinnit ovat nousseet merkittävästi kahden vuoden ajan. Vuoden 2017 toisella vuosineljänneksellä varastotyöntekijän uusia avoimia paikkoja Uudellamaalla oli 960 eli 95 % enemmän edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tulevaisuudessa toimintojen automatisoinnin edetessä rek-

rytointitarpeet ja työllisten määrä tulevat mahdollisesti vähentymään. Kysyntää on lisäksi runsaasti kuorma-auton ja erikoisajoneuvojen kuljettajista. Sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla lastentarhaopettajien, lastenhoitotyöntekijöiden ja lähihoitajien avoimien työpaikkojen lukumäärät ovat kaikkein suurimpia. Lastentarhaopettajien työvoimapula on ollut krooninen jo pidempään, mutta koulutuksen aloituspaikkoja on lisätty. Ravintola-alalla kokkien ja tarjoilijoiden kysyntä on edelleen suurta ja myös kokkien työvoimapula on ollut jo pidempään kroonista, erityisesti sesonkiaikoina.

Työ- ja elinkeinoministeriön Alueellinen matkailutilinpito -raportin mukaan matkailun laskennallinen työllisyys Uudellamaalla oli 21 700 henkilöä vuonna 2014. Työllisyys lasketaan kertomalla toimialan työlliset matkailun osuudella, jolloin saadaan karkea arvio siitä kuinka suuri osa työllisistä palvelee matkailijoita. Kun matkailijoiden määrä on lisääntynyt viime vuosien aikana erityisesti Helsingissä, on matkailun osuus Uudenmaan työllisistä todennäköisesti kasvanut entisestään.

Uudenmaan yleinen koulutustaso on Suomen korkeinta koulutustasoindeksin (VKTM) mukaan. Trendinä viimeisen 15 vuoden aikana on ollut tutkinnon suorittaneiden ja korkeasteen koulutettujen lukumäärien ja suhteellisten osuuksien lisääntyminen. Korkeaasteen tutkinnon suorittaneiden osuus yli 15-vuotiaista on noussut Uudellamaalla 5,7 prosenttiyksikköä vuosien 2000 ja 2015 välillä, ja lukumääräisesti korkeakoulutettujen määrä on kasvanut 148 922 henkilöllä. Samalla ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien henkilöiden lukumäärä ja suhteellinen osuus on laskenut tasaisesti. Vuonna 2015 28 prosentilla yli 15-vuotiaista ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Koulutustason yleinen nousu Uudellamaalla vuosien 2007 ja 2015 välillä on kuitenkin ollut hieman loivempaa kuin koko Suomessa keskimäärin.

Toisen asteen oppilaitosten houkuttelevuutta täytyy tavalla tai toisella pystyä lisäämään, mikäli tuotanto ja työpaikat halutaan tulevaisuudessa täyttää alueen nuorilla. Pelkkä uusien opiskelijoiden määrän lisääntyminen ei kuitenkaan takaa osaavan työvoiman saatavuutta, vaan myös ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden työllistymiseen täytyy kiinnittää huomiota. Tilastokeskuksen vuoden 2015 tietojen mukaan Uudellamaalla ammatillisen tutkinnon suorittaneista 15 prosenttia oli työttömänä vuoden kuluttua valmistumisestaan, mikä on yli kolme kertaa enemmän kuin vuonna 2007. Esimerkiksi tekniikan aloilla vuotta aiemmin valmistuneiden työttömyysprosentti oli yli 20 prosenttia. Teollisuudessa on ollut jo aiemmin puhetta vastavalmistuneiden osaamis- ja oppimistason laskusta, jonka johdosta yritykset suosivat joko oppisopimuskoulutuksia tai kouluttavat itse uudet työntekijänsä. Kaikki koulutusasteet huomioituna vuotta aiemmin valmistuneiden työttömyysaste oli suurinta tietojenkäsittely- ja tietoliikennealoilla, tekniikan aloilla sekä humanistisilla ja taidealoilla, joissa kaikissa työttömyysaste oli 15 %.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston tietojen mukaan Uudellamaalla oli työttömiä työnhakijoita maaliskuuksessa 2017 keskimäärin 85 686. Työttömien määrä on laskenut vuodentakaisesta 10 298 henkilöllä, eli laskua on tapahtunut 10,7 %. Työttömien lukumäärä on laskenut eniten Loviisan (19,7 %) ja Raaseporin (16,1 %) seutukunnissa. Kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,8 %.

Työnvälitystilastojen vertaaminen edellisvuoteen on tänä vuonna ongelmallista johtuen vuonna 2017 lisääntyneistä työttömien työnhakijoiden haastatteluista. Työnhakijat haastatellaan ja heidän työllistymissuunnitelmansa tarkistetaan aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Lisääntyneet haastattelut ovat paljastaneet työhallinnon tilastoista useita henkilöitä, jotka ovat työllistyneet tai siirtyneet työvoiman ulkopuolelle jo aiemmin, mutta eivät ole ilmoittaneet siitä TE-toimistolle. Heidän poistumisensa työttömien työnhakijoiden joukosta merkitään kuitenkin vuonna 2017 tapahtuneeksi, vaikka työttömyys olisi päättynyt jo aiemmin. Työvoiman kysynnän kasvettua viime ja tänä vuonna, on työttömyyden laskussa tapahtunut lisääntyneiden haastattelujen vaikutuksen lisäksi myös todellista työllistymistä, mutta niiden keskinäisen suhteen arvioiminen on vaikeaa. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan Uudenmaan työttömyysaste oli kuluvan vuoden toisella vuosineljänneksellä 8,6 %. Työttömien lukumäärä on laskenut 2,9 % edellisestä vuodesta.

Myös virrassa yli 3 kuukauden työttömyyteen näkyy selviä muutoksia. Virta kertoo, kuinka moni kolme kuukautta sitten työttömäksi ilmoittautunut on työttömänä 3 kuukautta ilmoittautumisensa jälkeen. Yli kolmen kuukauden jälkeen työttömänä olevien osuus työttömäksi ilmoittautuneista on laskenut tänä ja viime vuonna, eli työttömät näyttävät työllistyvän aiempaa nopeammin, ja työttömyysjaksot kestävät siten lyhyemmän aikaa. Vuoden 2017 toisella kvartaalilla keskimäärin puolet työttömiksi ilmoittautuneista oli edelleen työttöminä kolmen kuukauden jälkeen, kun elokuussa 2015, osuuden ollessa korkeimmillaan, kaksi kolmasosaa työttömäksi ilmoittautuneista oli työttömänä vielä kolmen kuukauden jälkeen.

Ammattiryhmittäin tarkasteltuna eniten työttömiä koko alueella oli ammatteihin luokittelemattomien (19 082) ja erityisasiantuntijoiden (18 469) ammattiryhmissä. Erityisasiantuntijoiden suhteellinen osuus työttömistä on suurempi Helsingin seutukunnassa kuin muualla Uudellamaalla. Muissa seutukunnissa rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden suhteelliset osuudet työttömistä työnhakijoista ovat Helsingin seutukunnan ja koko alueen suhteellista osuutta suurempia.

Pitkäaikaistyöttömiä alueella oli työnvälitystilaston mukaan maaliskesäkuussa 2017 keskimäärin 33 838, mikä on 6 021 (-15,1 %) vähemmän kuin samaan aikaan vuonna 2016. Pitkäaikaistyttömiin kuuluvat vähintään yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakija olleet henkilöt. Uudenmaan kaikista työttömistä 39,5 prosenttia on pitkäaikaistyöttömiä. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä nousi jatkuvasti vuodesta 2010 alkaen kuluvan vuoden alkuun saakka, ja myös pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus kaikista työttömistä nousi lähes yhtäjaksoisesti. Korkeimmillaan osuus oli 2016 syyskuussa, jolloin 43,4 % työttömistä oli pitkäaikaistyöttömiä. Pitkäaikaistyöttömistä noin kolmannes on yli 55-vuotiaita. Kuluvana vuonna trendinä on pitkäaikaistyöttömien määrän sekä suhteellisen osuuden nopeahko lasku, mikä on vastoin pitkäaikaistyöttömyydessä normaalisti esiintyvää vähittäistä muutosta. Lisääntyneet työttömien haastattelut näkyvät selvästi myös pitkäaikaistyöttömien lukumäärässä. Positiivista pitkäaikaistyöttömyyden trendeissä on se, että virta pitkäaikaistyöttömyyteen on pienentynyt, eli yhä harvempi työtön päätyy pitkäaikaistyöttömäksi.

Rakennetyöttömien osuus työttömistä oli vuoden 2017 toisella vuosineljänneksellä Uudellamaalla sama kuin koko maassa keskimäärin, 64 prosenttia. Rakennetyöttömiksi lasketaan pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät eli toistuvatyöttömät (viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana),

palveluilta työttömäksi jääneet (3 kuukauden kuluttua palvelun päättymisen jälkeen uudelleen työttömänä työnhakijana) ja palveluilta uusille palveluille sijoittuneet (vähintään toista kertaa jossakin palvelussa ja edeltävän 16 kuukauden aikana yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai jossakin palvelussa). Myös rakennetyöttömien lukumäärä on laskenut viimeisen vuoden aikana ja rakennetyöttömiä oli maaliskesäkuussa 2017 työnvälitystilaston mukaan Uudellamaalla keskimäärin 54 561. Pidempikestoisena trendinä on ollut rakennetyöttömien lukumäärän lisääntyminen samanaikaisesti työttömyyden kasvun kanssa, sillä viimeisen 10 vuoden aikana rakennetyöttömien lukumäärä on lähes kaksinkertaistunut. Rakennetyöttömien suhteellinen osuus työttömistä on kuitenkin tällä hetkellä samalla tasolla kuin 10 vuotta sitten.

Työnvälitystilaston mukaan alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli alueella vuoden 2017 toisella vuosineljänneksellä keskimäärin 8 525 henkilöä, mikä on 1 708 (16,7 %) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Myös alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta laski vuoden 2017 ensimmäisen puoliskon aikana huomattavasti verrattuna edellisvuoteen, ja maaliskesäkuussa alle 25-vuotiaasta työvoimasta keskimäärin 10,3 % oli työttömänä. Myös nuorten työttömien kohdalla virrassa yli 3 kuukauden työttömyyteen on selvää pudotusta edelliseen vuoteen verrattuna, eli myös nuoret työllistyvät nopeammin kuin aiemmin, jonka johdosta työttömyysjaksot ovat keskimäärin lyhempiä.

Ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita alueella oli maaliskesäkuussa 2017 keskimäärin 15 102, eli 1 902 henkilöä (11,2 %) vähemmän kuin edellisen vuonna. Ulkomaalaisten työttömien lukumäärä ja suhteellinen osuus kaikista työttömistä työnhakijoista on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kun kaikkien työttömien lukumäärä on 10 vuoden aikana noin kaksinkertaistunut, on ulkomaalaisten työttömien määrä kasvanut 235 %, mistä johtuen ulkomaalaisten osuus kaikista työttömistä on kasvanut 6,9 prosenttiyksikköä 10 vuoden takaisesta. Osittain lisääntyntä työttömyyttä selittää myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden siirtyminen Uudellemaalle. Työllistyminen tällaisissa tapauksissa tapahtuu usein opiskelun tai TE-toimiston palvelun kautta, joten työllistymiset näkyvät tilastoissa vasta myöhemmin. Maahanmuuttajien työllistymistä ajatellen positiivista on avointen työpaikkojen lisääntyminen palvelu- ja rakennusalaalla avustavien, rutiiniluonteisten tai vähän koulutusta vaativien tehtävien parissa. Nämä ammatit toimivat perinteisesti niin sanottuina sisään-tuloammattina, joiden kautta on mahdollista päästä mukaan työmarkkinoille.

Vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla työttömyys on laskenut noin 10 prosenttia verrattuna vuoteen 2016. Jos työttömyyden lasku pysyy myös loppuvuonna samalla tasolla, voi työttömien työnhakijoiden lukumäärä Uudellamaalla laskea vuoden 2017 viimeisinä kuukausina alle 80 000 henkilön. Työttömien työnhakijoiden lukumäärä oli Uudellamaalla alle 80 000 henkilöä viimeksi toukokuussa 2014.

Helsingin seutukunta

Espoo, Helsinki, Vantaa, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Lohja, Karkkila, Vihti, Sipoo

Helsingin seutukunnassa asui vuoden 2017 kesäkuun lopussa 1 529 405 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 19 256 henkilöllä. Vuoden 2017 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 85 686.

Helsingin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Raaseporin seutukunta

Hanko, Inkoo, Raasepori

Raaseporin seutukunnassa asui vuoden 2017 kesäkuun lopussa 42 253 henkilöä. Vuoden aikana vähennystä oli 500 henkilöä. Vuoden 2017 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 978.

Raaseporin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Porvoon seutukunta

Askola, Myrskylä, Pukkila, Porvoo, Sipoo

Porvoon seutukunnassa asui vuoden 2017 kesäkuun lopussa 59 142 henkilöä, Vuoden aikana vähennystä oli 31 henkilöä. Vuoden 2017 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 816.

Porvoon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Loviisan seutukunta

Lapinjärvi, Loviisa

Loviisan seutukunnassa oli vuoden 2017 kesäkuun lopussa 17 899 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 158 henkilöllä. Vuoden 2017 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 898.

Loviisan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk:n kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+

Arviointiasteikko: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan, - Heikompi, -- Paljon heikompi